

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

1750

Caput I. Deus nequit ab intellectu creato clare & intuitive videri solo
naturalis facultatis acumine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83620)

DE THEOLOGICIS DISCIPLINIS LIBER TERTIUS

In quo disputatur, quomodo Deus inhabitet lucem inaccessibilem.

Ο ΚΑΛΟΝ *Pul-*
chrum Plato, Philo-
ponus, & Schre-
velius dictum pu-
tant ἀπὸ τῆς καλῆς,
quod omnium ad
se vocet & alliciat
oculos animosque
afficiat voluptate:

idque S. P. Augustinus apposite expli-
cat cap. XIII. libri Confessionum sua-
rum quarti. Theologicum itaque sta-
dium percurrens, posteaquam eximiam
elegantissimamque Dei commemoravi
pulchritudinem, in quam spe & chari-
tate rationalis anima fertur, tamen il-
lecebris quandoque distrahitur cupi-

ditatum, ad eam progredior quæstio-
nem, cur dicatur Deus in priori Epistola
Pauli ad Timoth. VI. 16. habitare *lucem*
inaccessibilem, hoc est, ut subditur è
vestigio, quam *nullus hominum vidit,*
nec videre potest. Cujus Apostolicæ sen-
tentia quoniam duplex sensus esse potest,
de naturali mentis humanæ facultate,
atque de supernaturali divinitusque con-
cessa; & insuper de statu mortalis vitæ,
& de illo, quem expectamus dissoluta
hujus habitationis domo, in Civitate
Sanctorum: plura inquirendi exhibetur
nobis occasio, in quibus deprimitur qui-
dem audacia nostra ab incomprehensibili
majestate, sed erigitur animus repro-
missæ sublimitate mercedis.

CAPUT I.

Deus nequit ab intellectu creato clare & intuitive videri
solo naturalis facultatis acumine.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. Solo naturali lumine nequit Deus ab
aliquo creato intellectu videri.

4. 5. 6. 7. 8. 9. Solvuntur objectiones.

10. Neque à Deo creari potest rationalis sub-
stantia extra naturæ ordinem, quæ Deum
naturaliter valeat intueri.

11. Solutio objectionis.

An Deus ab
intellectu
creato videri
possit.

VERTENTE quarto Ecclesiæ sæculo,
ut refert Hæresi LXXI. Epiph. &
LIV. Augustinus, Aetius & Euno-
mius in tantam cæcitatem, & arrogan-
tiam prolapsi sunt, ut assererent, se Deum
peripicue virtute naturali intueri, ut
semetipsos, aliosque homines aspicie-
bant. Ab Eunomio dicti sunt illius fe-
ctarii Eunomiani, qui cum perversum
R. P. Berti Theol. Tom. I.

quoque dogma tenerent de Verbi cum
Patre dissimilitudine, Anomai sunt pa-
riter appellati. Hunc vero circa Dei
visionem supinum crassumque errorem à
Basilio, Nazianzeno, Chrysostomo, aliis-
que Patribus disertissime confutatum, in
inferiori Germania labente XIV. sæculo
recudere ausi sunt Beguardi anno 1311.
à Viennensi Concilio sub Clemente V.
damna

damnati. Execrantur Theologi omnes tam perniciosum superbumque errorem, Quietistarum, ut aliqui putant, marcidum, putidumque fermentum. Sunt tamen aliqui à schola Theologi, qui productis quidem creaturis hanc ad videndum Deum naturalem facultatem inesse negant; sed alias posse produci arbitrantur alterius ordinis ac perfectionis, quarum vim ac potestatem manifestissima Dei contemplatio minime excedat. At pugnaciter in hos insistant ceteri cum numero, tum eruditione præcipui: horumque agmen ex nostro instituto sectantur Argentinus, Puteanus, la Fosse, Consonius, Landon, Florez, & qui poterat pro omnibus solus laudari, Romanus Egidius.

1. PROPOSITIO I. Solo naturali lumine nequit Deus ab aliquo creato intellectu intuitive videri.

Probatur. 1. ex ss Scriptura.

Attinet hæc propositio ad fidem. Et probatur 1. ex divina Scriptura: in qua habetur, Deum esse invisibilem, ut in 1. ad Timoth. 1. *Regi seculorum immortalis & invisibilis*, & cap. 6. *Quem nulus hominum vidit, nec videre potest*. Quæ verba ut demonstrat S. P. Augustinus Epist. cxiii. cap. 14. significant, *Deum invisibilem esse natura*. Certum quippe est supernaturalem Dei visionem minime repugnare. Item eadem Scriptura testatur, Dei manifestationem, quæ est bonorum operum retributio, non ad naturæ facultatem, sed ad gratiæ spectare beneficium, ut in Psalmo lxxxviii. *Gratiam, & gloriam dabit Dominus*, & ad Rom. vi. *Gratia Dei vita æterna*. II. Probatur ex PP. Origenes lib. 1. Periarchon cap. 1. *Mens, inquit, nostra ipsum per se Deum, sicut est, non potest intueri*. Ephiph. Hæresi lxx. *Deum quidem videri præsertim ab humana natura non posse fatemur*. Gregorius Nazianz. Orat. xxxiv. scribit, *nihil ad nos pertingere in hac vita de Dei notitia, nisi exiguum quendam rivulum, ac velut parvum magnæ lucis radium*. Atque ut aliquos proferam ex Latinis; Ambros. Comment. in Lucam c. 1. ait: *In potestate nostra non est Deum videre, sed in potestate illius est apparere*. Et S. P. Augustinus lib. xix. de Civit. Dei cap. xxv. *Sicut non est à carne, sed supra carnem quod jam facit vivere; sic non est ab anima, sed supra animam, quod eam facit beate vivere*.

2. Probatur ratione.

Probatur insuper ratione: Ac primo quidem ut aliquod objectum videatur in se, requiritur ut illud sit præsens, & potentiam moveat, atque specialiter affi-

ciat. Hoc autem est discrimen inter spiritualia & corporalia, quod ista si præsentia sunt, latere non possunt, nisi alio animum potentior causa amoveat, vel oculus sponte clausus radios reprimat: nam oculis apertis, & non alienato animo ac sensu corpus coloratum ac debite proximum non videre non possumus. Spiritualia vero objecta adhuc in duplici sunt differentia: alia præsentia sunt, nec potentiam videntem movent, ut Angelus qui continuo nobis assistit, quem non videmus corporeis oculis; alia sunt præsentia, & movent potentiam videntem, ut Angelus operans videtur ab altero Angelo. Deus ubique est præsens, sed non ubique excitat, movetque specialiter intellectum, qui est veluti oculus spiritualis substantiæ, & ubicunque illum excitat, id facit pro suo lubitu, quoniam ad extra omnia libere operatur: unde præsens est damnatis ac demonibus, nec tamen videtur; præsens angelis, & animabus Sanctorum, & videtur, quoniam horum quidem in cælis, non illorum in inferno degentium movet, & excitat spirituales oculos, id est mentem atque intellectum. His positis ita propositionem demonstro. Ut aliquod objectum intuitive videatur, requiritur ut sit præsens, & moveat potentiam videntem: Nulla creatura tanta pollet virtute ut naturaliter istud efficere possit, quod Deus præsens illius visivam potentiam specialiter moveat: Ergo nulla creatura potest naturali virtute Deum intueri. Prob. minor. Hoc discrimen intercedit inter Deum, & alia objecta; quod Deus ad extra semper libere agit, & libere movet potentiam, ideoque si nolit, nunquam videtur; alia vero objecta dum præsentia sunt, quandoque necessario operantur, & velint aut nolint latere non possunt: Creatura non habet naturalem virtutem efficiendi, ut Deus non libere agat: Ergo non habet naturalem virtutem efficiendi, ut Deus præsens illius visivam potentiam specialiter moveat.

Probatur 2. Media, quibus ad visionem summi ac veri Dei pervenimus, non sunt in sola hominis potestate, sed à gratia, & à divino beneplacito principaliter dependent; sunt enim istiusmodi media fides, spes, charitas, observatio legis, & officia virtutum peracta, ut Catholica profitetur fides, Deo præmoven- te ac nobiscum misericorditer operante: Ergo à fortiori ipsa bonorum operum merces, & vita æterna, quæ est clara Dei visio, à Dei beneplacito ac liberalitate principaliter pendet.

Opp.

3. Probatur ulterius.

4. **Objectio 1.** Opp. 1. Quolibet potentia naturaliter proprium attingit objectum: Deus est objectum intellectus creati: Ergo intellectus creatus naturaliter attingit Deum. Prob. minor. Objectum intellectus est quodecunque verum, & intelligibile: Deus est summe intelligibilis, & verus: Igitur Deus est intellectus creati objectum.

Solutio. Resp. dist. majorem. Quolibet potentia naturaliter proprium attingit objectum, quotiescunque objectum naturaliter & necessario eandem potentiam allicit, excitat, movet; conc. quotiescunque objectum libere, & pro suo beneplacito afficit, excitatque potentiam; nego. Responsio liquet ex dictis. Illud tantum adverto, Theologos omnes huic argumento respondere, potentiam ferri naturaliter in suum objectum naturale, non autem supernaturale, cujusmodi est Deus, qui omnium creaturarum rerum seriem ac perfectionem supergreditur. Id quidem vere, & sapientissime dictum est. Verum objectum supernaturale non solum ex superexcedente naturæ ordinem sublimique substantia metiri debemus, sed etiam ex spontanea, liberali, & nullatenus necessaria, debitaque manifestatione sui ipsius: ita ut nulla facultas creata naturaliter percipere possit, & manifesta visione intueri quiddam suapte natura tale est, ut possit libere, & pro lubitu voluntatis abscondi, sive intra, sive extra naturalium rerum constitutionem. Nam & secreta cordium intra naturalem ordinem continentur, nec tamen naturaliter sive ab homine, sive ab angelo cognosci possunt, eo quod eorum natura postulet, ut libere, & pro beneplacito manifestentur. Quod est esse supernaturale, ut Scholæ loquuntur, quantum ad modum cognoscendi, non quantum ad entitatem. Itaque id, quod asserunt Theologi, Deum esse supernaturalem, & aciem creatæ intellectionis subterfugere, verum est, nec à nobis revocatur in dubium; sed causam magis obviam nobis videtur proferre: ex qua consequitur, nec etiam ut Auctorem naturæ posse Deum intuitive videri, quia ut manifestetur facie ad faciem, absolute pendet à liberalissimo ipsius beneplacito.

5. **Instantia.** Dices cum Tournely: Hæc ratio, quam etiam assert Scotus, & quæ unice petitur ex parte Dei libere se menti nostræ conspiciendum exhibentis, nullam vim, & momentum habere videtur; ostendit enim duntaxat deesse aliquid ex parte objecti, non ex parte potentiae. Eo fere modo, quo habens oculos sanos

objectum longe distitum videre non potest, non ob deficientiam virium in oculo, sed ex defectu sufficientis præsentiae objecti. At intellectus creatus non ex sola distantia objecti, sed ex natura sua incapax est videndi clare & intuitive ipsum Deum.

Sed hæc nullatenus nos urget; nam, quidquid sit de Scoti sententia, nos ex parte intellectus nullam intrinsecam ac supernaturalem virtutem ab objecto distinctam necessariam esse arbitramur, ita tamen, ut objectum intime præsens vivide excitet intellectum, ut illud valeat manifesta animadversione percipere: quam excitationem supernam qualitatem animæ impressam, & lumen gloriæ appellamus; ideoque si objectum intime præsens sit, & moveat, afficiatque potentiam, habetur quiddam ex parte intellectus ad claram visionem Dei prærequiritur.

6. **Objectio 2.** Opp. 2. Naturaliter homo proprium finem assequi potest: ultimus finis hominis est visio beatifica: Ergo, &c.

Solutio. Resp. transmissa majori, (nam respondere commodè possumus hanc esse sortem creaturæ rationalis, ut beneficio Creatoris sui ordinata sit ad altissimum finem, quem assequi tantum valeat supernaturalibus suffulta auxiliis,) dist. minorem: Visio beata est hominis finis ultimus naturalis, id est necessario alliciens, necessario propositus, necessario rationem ac voluntatem præmovens, nego: est finis supernaturalis, scilicet pro Divino beneplacito nobis propositus, & libere & gratuito sui desiderium excitans, movensque rationem, concedo.

7. **Urgetur.** At, inquires, naturaliter appetitur beatitudo.

Respondetur. Quidam respondent distinguere propositionem: beatitudo naturæ conveniens, quæ sita est in perfecta cognitione abstractiva Dei, quam naturaliter excitant ideæ congenitæ, & creaturæ necessario dependentes à prima causa; conc. beatitudo supernaturalis, scilicet manifesta visio intuitiva, quæ est beneficium gratiosum ac liberrimum Creatoris, nego. Quod si persistas: Ex cognitione abstractiva exoritur desiderium visionis intuitivæ; distinguunt eodem modo propositionem: ex cognitione abstractiva exoritur desiderium & appetitus visionis intuitivæ, si abstractivè cognoscitur objectum necessario & naturaliter potentiam afficiens; concedo: ita enim dum video imaginem ac picturam, excitatur in me desiderium videnti prototypum, si naturaliter videri possit, nec pro suo beneplacito sese abicon-

dat ac manifestet. Ex cognitione abstractiva exoritur appetitus visionis intuitivæ, si abstractivè cognoscitur objectum sese pro suo lubitu manifestans, nego; loquendo de appetitu rationabili, atque, ut inquiunt, efficaci. Et enim abstractivè video alterius hominis cogitationes, deprehendo enim ex ipsa exteriori compositione aliquid velle, aliquid cogitare. Attamen, quia manifestatio internarum cogitationum ab ejus libertate dependet, & talis est illarum cogitationum natura, ut non valeant naturaliter innotescere: an non imprudens essem, & ratione destitutus, si videns hominem cogitantem vellem efficaciter ardentissimoque desiderio ipsas scrutari & intueri internas cogitationes? Ita ex cognitione Dei abstractiva nequit oriri desiderium aliquod efficax ac prudens intuitivæ visionis, quæ est liberum Dei, & gratiosissimum beneficium; si intra naturalis virtutis continemur angustias: nam facta hypothesi, quod Deus visionem illam clarissimam preparaverit diligentibus se, idque ad inflammanda fidelium suorum corda dignatus fuerit revelare, jam ipsa visio prudentissime appetitur, & fideliter expectatur.

Oppugnatio
alia & solutio.

Verum respondent alii, inesse quidem homini ad plenam perfectamque beatitudinem, quæ sita est in visione unius Dei, veri Dei, summi Dei, naturale pondus amoris, & innatam inclinationem; eo quod rationalis creatura referens in se Divinam imaginem in nullo creato bono possit quiescere, & ex cognitione abstractiva magis exciteatur videndi Dei desiderium. Quæ opinio magnam verisimilitudinem habet, & utrum præcedenti sit præferenda, aut quo veritatis loco utraque tenenda sit, lib. XII. disputabitur. At qui insitum hunc supernaturalis visionis appetitum propugnant, docent non posse expleri, nisi auxiliis gratiæ rationalis substantia ad tantam finis sublimitatem evehatur. Videtur enim exemplo animæ separatae, quæ dum sit forma corporis suapte natura illius appetit unionem, dari naturalem inclinationem ad terminum, qui solis inspectis naturæ viribus nequit haberi, qualis utique est mortuorum resurrectio. In horum ergo sententia concedo ex cognitione abstractiva magis incitari humanam mentem ad Divinam substantiam videndam, ut lib. 3. contra Gentes cap. 50. etiam S. Thomas affirmat: sed nego posse absque supernaturali virtute tale desiderium satiari.

8. Opp. 3. Affulget singulis hominibus
Objectio 3. Divinum lumen indistinctum ab ipso

Deo, per quod de rebus mutabilibus firmissime judicamus; ut abunde ostendimus libro primo: Ergo ipsum Deum perspicue intuemur.

Solutio.

Resp. dist. ant. Affulget nobis Divinum lumen à Deo indistinctum, tanquam idea exhens incommutabilem veritatem, quam per speculum & in anigma referunt etiam singularum rerum rationes, concedo; Affulget tanquam objectum excitans ad claram sui contemplationem, nego. Quomodo Deus possit esse intime præsens per modum luminis, & non per modum objecti eodem 1. libro explicavi exemplo hominis scenicas representationes spectantis. Sed cum sit res valde obscura, & ad sententiam nostram maxime conducatur, si majori claritate exponatur, addam nonnulla. Principio visio intuitiva Dei exigit, ut videatur divinitatis plenitudo simul, & non per partes, nam Deus cum sit simplicissimus participiter videri non potest ea visione, quæ sit visio Dei ut est in se. At lumen Divinum intime præsens per modum ideæ efficit, ut ad occursum unius creaturæ judicemus de bonitate, quam nobis naturaliter exhibet quod est honestum & aptum, ad occursum alterius judicemus de magnitudine, quam nobis objicit aut corpus, aut animus. Judicamus vero per ideam ingentem bonitatis & magnitudinis: sed hanc, quæ Deus est, cognoscimus ex parte, quia illic bonitatem, illic magnitudinem intuemur. Quapropter etiam si adit nobis idea summi boni, & lumen incommutabile, non illud videmus intuitive, quia, ut ait Apostolus, 1. Corinth. 13. *ex parte cognoscimus*: atque, ut inquit S. P. Augustinus Tract. xxxv. in Joan. *est quidem præsens Divinus ac lucidissimus sol, sed radius per obliqua, & per anfractuosa ad cor tenebrosum missus est*. Deinde visio intuitiva requirit, quod procul tenebræ & caligines mentis abscedant. Quamquam vero præsto nobis est Divinum lumen, non tamen removel phantasmata, & ærumnose hujus vitæ imagines ac simulacra, quæ veluti vapores ac procellæ serenæ mentis calum obtenebrant. Ergo nisi Deus intelligibilis sol procul hanc tenebrarum illuvionem expellat, quod repromisit se in caelesti Patria largiturum; tamen cuncta ejus lumine videamus, ipsum intueri non possumus, quemadmodum in densa insipientium nubium caligine, ad est equidem lux solis, cujus ope corpora cernimus, solis tamen splendidissimum orbem non intuemur. Denique per

per ideam ingentiam videmus Deum esse veritatem incommutabilem, justitiam, legem aeternam, quæ facile intelligitur ex signato super nos lumine vultus Domini: at in visione intuitiva videbimus Deum sicuti est. Quid autem sit, videre in se Deum sicuti est, nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Itaque visio Dei intuitiva præter Dei præsentiam habet aliquid in se præstantius, & inexplicabile, quod est liberalissimum Dei beneficium tanto explicatu difficile, quanto promittitur ex Divinæ majestatis thesauro. Legitur Julianum Pomerium lib. 1. de vita contemplat. cap. 2. & Thomassinum lib. vi. Th. D. cap. xxi. num. 13.

9. **Objectio 4.** Opp. 4. Augustinus lib. x. de civit. Dei cap. 22. ait, *solum peccatum causam esse, cur Deum non videamus.* Ergo creatura innocens Deum naturaliter videret.

Solutio. Resp. dist. antec. solum peccatum est causa, cur Deum non videamus, causa moralis, quatenus nos privat gratia sanctificante, qua obtinetur finis supernaturalis ad quem beneficio Creatoris fuimus ordinati, co. causa physica, quæ nos privat penitus intelligentia, quam misericordissimus Deus gratuita liberalissimaque beneficiorum suorum participatione potest ad se convertere, & perenniter explere, nego. Est etiam peccatum alio sensu causa cur Deum non videamus. Nam si sermo sit de visione abstractiva, qua Deum videmus dum ambulamus per fidem, peccati poena est cæcitas mentis, in qua ei corporaliū rerum imagines ita obversantur, ut ejus aciem non quidem extinguant, sed comprimant tamen, ac retardent; quum è contra Adamo ante lapsum vis intelligentiæ adestet jugis & splendidior, cujus ope posset summis rebus intendere, nullo phantasmatum fluctu, ac terrenarum curarum æstu turbatus. Si vero de visione loquamur intuitiva, quæ nobis in patria repromissa est, ea ob peccatorum maculas privamur, quoniam hanc mundis corde paratam esse Divina testantur eloquia.

10. **Propositio 2.** PROPOSITIO II. Neque à Deo creatura potest rationalis substantia extra naturæ ordinem, quæ Deum naturaliter valeat intueri.

Probatur. Hanc quæstionem, quam Scholastici amplissimam, difficillimamque reddiderunt, ex jactis fundamentis habes resolutam. Etenim nulla creatura quantumvis perfecta efficere potest, ut Deus sibi præsens sit per modum objecti, &

illius mentem moveat, nisi id pro suo beneplacito velit: Atqui ut Deus videatur intuitive necesse est, ut Deus per modum objecti sit præsens: Ergo nulla creatura quantumvis perfecta potest naturaliter Deum videre.

Oppones: Dari potest accidens supernaturalis, qualis est gratia, & virtutum theologialium habitus: Ergo dari potest supernaturalis substantia: Supernaturalis substantia posset virtute sua Deum intuitive videre: Igitur, &c.

ii.
Oppositio.

Resp. dist. ant. potest dari accidens naturale, creaturarum conditioni naturaliter debitum, nego: sponte, & ex Divina liberalitate collatum, concedo. Et distingo cons. Ergo potest dari substantia supernaturalis, quam Deus naturaliter debeat in sui visionem movere, nego consequentiam: quam Deus in sui visionem moveat gratuito & libere, concedo consequentiam, & nego suppositum; ea enim substantia, quæ videret Deum motione ejus liberali, gratuita, & nullatenus debita, non esset revera supernaturalis; nec naturali, sibi que indita virtute videret ipsummet Deum.

Responsio.

Hæc respondeo, ut evitetur modo quæstio de supernaturalibus auxiliis, atque habitibus, quæ sunt quidem accidentia, & intrinsece inhaerent, sed non sunt fortasse mortuæ illæ qualitates, quas Theologorum vulgus invexit. Nam gratiam actualem quidam cum Suaressio in intima Dei assistentia sitam esse contendunt, quidam in actionibus indeliberatis ab ipso Deo præmovere perfectis, quidam in Dei motione quemcumque actum etiam indeliberatum præcedente: & qualitatem illam adhuc pluribus incompertam etiam Thomistæ aliqui rejecerunt, præsertim Joannes Gonzalez scriptor in hoc argumento clarissimus. Gratia itaque actualis est procul dubio naturale accidens respectu rationalis creaturæ, cui Divina misericordia confertur, sed non est entitas parva, vel magna ab ipso Deo, ejusque concursu ad opus salutare distincta. Habitualis vero est ipsa participatio Divinæ naturæ, sive forma, & modus quidam vitalis à Deo in anima excitatus, eique inhaerens, à quo recte ordinata & justa fit permanenter, & unde confurgit in eadem anima vis, & facultas merendi, necnon promptius ac rectius supernaturaliter operandi, ipso Deo, ut diligentibus se spondit, apud eam veniente, & mansionem faciente, atque peculiari gratia vigorem extraordinarium superfluente. Hoc sensu dantur

dantur accidentia supernaturalia. Quæ, cum sint à Deo, vel ab ejus operationibus indistincta, non patiuntur à nobis etiam admitti rem aliquam per se subsistentem, sejunctam à Deo, & supra naturæ ordinem constitutam. Cujus repugnantiam abunde probat argumentum, quod suppediat Augustinus lib. 11. de Civit. Dei cap. 2. dicens: *Quamvis non omnis beata possit esse creatura; ea tamen quæ potest, non ex se ipsa potest, quæ ex nihilo creata est, sed ex illo, à quo creata est.* Ex quo igitur

creatura sit ex nihilo, non potest natura sua esse beata, neque naturaliter eas perfectiones habere, quæ ordinem universæ naturæ superexcedunt. Atque ne vager longius: Detur substantia quæcunque possibilis. Habetne Deus aliquid dependentiæ ab hujusmodi substantiæ vi intellectrice? Minime gentium. Ergo, inquit Emmanuel Maignan Ph. sacræ cap. xv. Prop. 111. nullam habet intellectus divino inferior aciem tam perspicacem, ut ejus aspectui Deus se non valeat subtrahere.

CAPUT II.

Quod potest supernaturali lumine gloriæ rationalis Creatura Deum intueri, non autem illum comprehendere.

SUMMARIUM.

3. 4. 9. Intellectus creatus superno aliquo lumine circumfusus potest Deum, ut in se est, intueri.
4. 5. 6. Solvuntur objectiones.

7. 8. 9. 10. Intellectus creatus Deum videns non potest illum comprehendere.
11. 12. 13. Solvuntur Objectiones.

AN supernaturaliter rationalis creatura Deum intueri, vel comprehendere possit.

IN ALTERVM è diametro oppositum Eumenianis errorem septimo Christiani nominis sæculo inciderunt Armeni, qui intellectum creatum neque superno suffultum lumine posse clara Dei visionē frui præfractæ negaverunt. Quorum hæresim luculenter perstringit lib. xiv. cap. 1. Radulphus Archiepiscopus Armacanus. His vero accesserunt, imperante Andronico Juniore, & Joanne Cantacuzeno, Thessalonicenses Monachi Palamitæ, contra quos steterunt Barlaamus & Acindynus, ut diximus cap. v. præcedentis libri. Non enim putandum est, Barlaamum pluribus Græcorum Pseudosynodis damnatum partibus adhæsisse Palamæ, ejusque gregalium, ut ex Leone Allatio male refert Theologus alias accuratissimus Tract. de Vis. Dei quæst. 1. dub. v. pag. 155. Asserebant autem Palamitæ isti, divinam essentiam, cum sit lux inaccessibilis, videri à beatis tantummodo in quodam lumine increato & à divinitate diffuso ipsis etiam corporeis oculis aspectabili, eo ferme pacto, quo sol, in quem non possumus aciem figere oculorum, in radiis à se emissis conspiciatur. Horum Græcorum hæresis sequenti exagitabitur capite, in quo de lumine gloriæ disputabitur. Nunc vero cum omnibus orthodoxæ sententibus sit,

Aperte probatur 1. ex Dei verbo. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt:* inquit Matth. cap. v. 8. *Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem:* Apost. 1. ad Corinth. cap. xiii. 12. & ibidem, *Nunc cognosco ex parte; tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est.* 1. Joannis iii. 2. Et similiter de Angelis ait D. Matth. xvi. 10. *Angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei, qui in celis est.* Quibus apertissimis divinarum Scripturarum re-promissionibus accedit definitio Florentini Concilii Sess. xxvi. in decreto unionis, & Benedict. XII. in Extravaganti, *Benedictus Deus.* Ubi decernitur, exutas corporibus Justorum animas Divinam essentiam facie ad faciem videre.

Firmatur propositio PP. auctoritate. Quos inter Irenæus lib. iv. cap. 37. *Hominines, inquit, videbunt Deum, & vi. ex Patribus, vent per visionem, immortales facti, & pertingentes usque ad Deum Ille autem volens videtur ab hominibus, à quibus vult, quando vult, & quemadmodum vult.* Clemens Alex. lib. v. Strommat. *Perspicuum est enim, nullum unquam vitæ suæ tempore posse Deum perspicue comprehendere. Qui autem sunt mundi corde, Deum videbunt, postquam extremam perfectionem attigerint.* Comprehendere autem, ait Clemens, id est, clare percipere & intueri, quod in præsentī vitæ aut nulli, aut paucis duntaxat

Probatur intellectum creatum superno lumine Deum, ut in se est, intueri posse.

2.

Probatur 2. ex Patribus.

1. PROPOSITIO I. Intellectus creatus superno aliquo lumine circumfusus potest Deum, ut in se est, intueri.

xac